

Bratt friluftsliv i høyfjellet – permanente rappellfester – beskrivelse av felles praksis

Formål

Formålet med dokumentet er å bidra til en felles praksis for etablering og fjerning av permanente, semi-permanente og midlertidige rappellfester i høyfjellet.

Innledning/bakgrunn

Populære høyfjellsområder har stor og økende trafikk i deler av året. Den økte trafikken er særlig merkbar på de klassiske klatrefjellene som eksempelvis Storen, Romsdalshorn og Stetind. Klatrere i høyfjellet setter spor i naturen og da særlig under retur ned fra klatrefjell hvor det å sette igjen slyngebånd, tau og andre sikringsmidler fører til forsøpling. Idealet om at man skal ta med seg gammelt utstyr hjem blir ikke alltid fulgt. Risiko for at steinsprang skjer øker også med økende trafikk, med de konsekvensene dette medfører. Disse utfordringene må diskuteres i et felles forum der alle brukergrupper er representert, slik at alle kan få ytret sin mening og fornuftige løsninger jobbes frem.

De fire organisasjonene DNT, NORTIND, NKF og NTK har samme grunnholdning til inngrep i høyfjellet:

- Vi ønsker sporløs ferdsel med formål å bevare naturen mest mulig urørt. Vi ønsker derfor å bidra med deltagelse i - og komme med forslag til - prosessen med å komme frem til gode, omforente løsninger.

Kort informasjon om de fire organisasjonene som går sammen om en felles tilnærming til utfordringene:

Norges Klatreforbund (NKF): Paraplyorganisasjonen for klatresport i Norge og representerer om lag 28.000 organiserte klatrere fordelt på over 200 klatreklubber. Klatreforbundets formål er å fremme klatresporten i Norge og representere den internasjonalt. NKF skal virke for en sikker og naturvennlig utvikling av sporten.

NTK: Norsk Tindeklub sitt formål er å representere god tindesport og virke for en riktig utvikling av denne, fremme mest mulig sporløs ferdsel i naturen og ivareta medlemmenes interesser. NTK ble stiftet i 1908, er den eldste formelt organiserte klatreklubben i Norge og driver tindesporten videre med forankring i den norske og europeiske klatretradisjonen. NTK har 750 medlemmer.

NORTIND: Norske Tindevegledere ble stiftet i 1978 og ble medlem av det internasjonale tindeveglederforbundet (IVBV/UIAGM/IFMGA) i 1982. Siden IVBV/IFMGA/UIAGM bare godkjenner én nasjonal organisasjon i hvert land, er det i dag NORTIND som representerer det internasjonale forbundet i Norge, og som kan kvalifisere tindevegledere/ høgfjellsførere etter IVBV/IFMGA/UIAGMs internasjonale standard.

DNT: Den norske Turistforening ble stiftet i 1868 og er paraplyorganisasjon for 57 lokale turistforeninger over hele landet. DNT har over 300.000 medlemmer og er mest kjent for tilrettelegging av ski- og fotturtrafikken i fjellet gjennom sitt omfattende hytte- og rutenett. DNT driver også en betydelig fjellsportaktivitet gjennom mer enn 30 lokale fjellsportgrupper. DNT er landets største arrangør av ulike fjellsportkurs, fellesturer og samlinger for fjellsportinteresserte på alle nivå.

Grunnprinsipper

Når man er på klatretur i høyfjellet bør man se minst mulig spor etter andre taulag. Dette er et viktig prinsipp å opprettholde, for at alle skal få oppleve fjellet slik det var første gang det ble besteget. Derfor er det viktig at man klatrer på egne sikringer og tar med seg utstyret tilbake. På fjell som krever rappellretur bør man også ta med seg gammelt rappellutstyr og kun sette igjen eventuelt nye rappellfester. Da vil man hindre at det samler seg opp mengder med gammelt utstyr.

Deler av de områdene vi omtaler er verneområder av ulik art og her gjelder særskilte regler som er forankret i verneforskrifter for de respektive verneområdene. Felles for alle områdene er at ferdsel reguleres av friluftsløven der allemannsretten står som en egen paragraf, grunneiervnet, plan- og bygningsloven, produktkontrollloven og ulike forskrifter mm.

Felles praksis – «Dette er vi enige om»

Diskusjonen bør fokusere på om det er et behov for etablering av permanente retur- og rappellfester eller om man skal la det være. Viktige momenter som må belyses er klatrehistorikk og etablert praksis i området, sett i sammenheng med idealet om sporløs ferdsel og behovet for å ivareta sikkerhet når trafikken øker.

Dersom det skal etableres permanente fester bør man legge vekt på gode og varige løsninger som er tilpasset hvert enkelt område. Temaer som bør belyses inkluderer:

- Linjevalg i forhold til etablerte ruter
- Kanalisering av trafikken på best mulig måte ut fra sikkerhetsmessige vurderinger
- Valg av teknisk løsning som gir minst mulig inngrep, som har lang varighet og som lar seg vedlikeholde effektivt

Målsettingen bør alltid være å få til løsninger med så lite synlige menneskelige inngrep som mulig.

Hva skal til før man kan vurdere tiltak?

- Stor og økende trafikk
- Sikkerhets- og risikoutfordringer
 - Kryssende trafikk
 - Kanalisering av returruter bort fra klatreruter
- Forsøpling

Forslag til prosess

- Identifisering av interessenter i saken
- Etablering av diskusjonsarenaer hvor alle parter har mulighet for meningsutveksling
- Forankring av prosessen i relevante miljøer
- Arbeid for å etablere en felles situasjonsbeskrivelse og -forståelse
 - Konkretisere problemstillingene med dagens situasjon/bruksmønster
 - Skissere flere mulige løsninger på de identifiserte problemstillingene og vekte disse mot hverandre
- Opprette kontakt og dialog med grunneier(e) og relevante myndigheter
- Nasjonale klatre- og friluftslivsmiljø bør involveres i områder av «nasjonal betydning» – eksempelvis Romsdalen, Hurrungane, Lofoten med flere
- Målsettingen med prosessen bør være å konkludere med konsensus/enighet om en gjennomførbar løsning

Krav til installasjon og vedlikehold

Når et permanent tiltak skal vurderes, bør man sikte mot det minst omfattende inngrepet som løser det aktuelle problemet og samtidig ivaretar eventuelle sikkerhetsmessige utfordringer. Følgende punkter bør vurderes:

- Valg av materiell og innretning bør følge UIAAs standard for faste installasjoner
- Tilsyn og vedlikehold av installasjonene
- Faste installasjoner bør merkes med dato
- Informasjon om installasjonene må gjøres offentlig med mulighet for å kommentere tilstand og slik informasjon må inkluderes i aktuelle førerverk på trykk og nett

Noen definisjoner

Sporløs ferdsel: I dette begrepet legger vi at man ferdes i fjellet på en slik måte at fjellet er like urørt og eventyraktig for den neste personen som kommer dit. Det skal være vanskelig å se at noen har vært her før. Dette idealet er vanskelig å oppnå grunnet uansett hvor skånsomt vi ferdes vil vi etterlate spor. Eksempler på dette kan være fotavtrykk, slitasje på vegetasjon, stein som løsner, sikringer som ufrivillig blir sittende fast, eller sikringer som vi med vilje etterlater oss for rappell eller andre formål. For øvrig ønsker vi i å strekke oss langt etter dette idealet i det alpine høyfjellsterrenget .

Bakgrunnsinformasjon

NKF sine retningslinjer for bruk av borebolter og faste forankringer: <https://klatring.no/boltepolitikk>

UIAA standarder: <https://www.theuiaa.org/safety-standards/>

(UIAA) International Climbing and Mountaineering Federation, Tyrolerdeklarasjonen:

https://www.theuiaa.org/documents/declarations/UIAA_Declaration_TyrolDeclaration.pdf

The Preservation of Natural Rock for Adventure Climbing:

<https://www.theuiaa.org/documents/declarations/13-01-2014-revision-The-Preservation-of-Natural-Rock-for-Adventure-Climbing.pdf>